

ACC. N:R. 5206

Landskap: Småland, Upptecknat av: Frans Petersson.
Härad: Kinnevald. Adress: Smäsamåla, Ushult.
Socken: Ushult. Berättat av: Densamme.
Uppteckningsår: 1937. Född år 1884 i Ushult.

1
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—Uppteckningen rör Kyrkogrim m. m.

- 1) Färdem fanns här litet varstans personer, som varo övertygade om, att ett övernaturligt väsen hörde samman med kyrka.
- 2) Detta väsen benämndes "kyrkogrim".
- 3) Det påstods, att det uppträdde i en tupp skapnad. (Denna tradition gäller Ushults kyrka. Huruvida några liknande traditioner finnas från Ushults grannkyrkor, Allmändryds och Tingsås, är obekant för upptecknaren.)
- 4) Det sådes, att kyrkogrimmen visade sig.

Skriv endast på denna sida!

6 sid.

natttid
när en person nalkades kyrkan i avsikt
att göra överfall på kyrkan eller kyrkogården.

5) Kyrkogårdsrummen sådes hålla till än
uppe i kyrktornet, än ute på den
plats på kyrkogården, där han en
gång blivit jordad.

6) Kyrkogårdens uppgift var att
skydda kyrkan och kyrkogården.

7) När Urshults första kyrka skulle
byggas och man hade utstakat ett
omkring den tilltänkta byggnadsplatsen
till griftegård avsett jorðområde, fann
man sig föreläten att infänga och
bevanda begrava den första varelsen,
som beträdde det utpickade området.
Denna första varelsen var en tupp.
Den infängades omedelbart och blev

genast begravnen. Av denna tupp uppstod
det väsen, som blev kallat "kyrkogårmen".

8) Som nyss blivit sagt, valde kyrkogårmen
över kyrkan och över de i giftgården jordade.
Nytecknaren har ej hört, om någon nu levande
person har trätt sig se eller höra detta
väsen.

Frågorna 9 och 10 kunna ej besvaras.

11) Kyrktuppen utgjorde eller ansågs utgöra
en avbild av den före kyrkans byggande
i den till giftgård uttagna jorden levande
jordade tuppen.

12 o 13) Dessa frågor äro besvarade med
svaret på frågan 7.

14) Var någonstans nedgrävningen av tuppen
skedde, kan ej sägas.

15) Avsikten med nedgrävningen var, att

⁴
för detta offer skulle alla de döda,
som komme att jordas i denna kyrkogård,
få frid och ro i sina grifter.

16.) Finns ingenting att berätta.

17.) När man byggde sig en stuga, lade
man ett litet kopparsmynt under tröskeln
i densamma, ty man trodde, att nöden ej
skulle kunna tränga in genom den där
under vars tröskel den lille pengan låg.

18.) När man hade "ohäll" (otur) med grisar,
hände det någon gång, att man nedgrävde
en levande liten gris i jorden. En i en ut-
kant av byn Buskshult boende, år 1874
avlider bonde begick en gång i början av
1860-talet en slik handling.

19.) Hade man "ohäll" med nötkreatur
eller andra större husdjur, så brukade

5 man nedgräva vissa föremål utanför få-
husets eller ladugårdens mura yttervägg.
Detta kallades "affa", och de för nedgräv-
ning avsedda föremålen benämndes "offer"
(affa). En "klak" gumma, kallad "Fäst-
Maja" och "Rackare-Maja", född i
Urhult år 1837, död i Stensjömåla,
Allmundsryd år 1916, brukade ut-
föra och ombesörja dylika nedgrävningar. De
närmare reglerna vid dessa nedgrävningar
äro emellertid okända för upptecknaren.
En nedgrävning, som Rackare-Maja utförde
i en gård ej långt från Urhults centrum
på sommaren 1910, hade i enbighet med
vad då berättades - åsyftad veckan.
20) När husdjuren i en gård blevo sjuka
och dogo eller råkade i olyckor, som medförde

6
 döden, så tredde folket i gården, att någon
 av grannarna på grund av missunsam-
 het eller hämndbegär förgjort borkapen.
 Genom att i jorden nedgräva ett offer
 tredde man sig få förgivningen hävd.

21) Så vitt upptecknaren vet, finns ordet
 grim inte här i något sammanhang med
 övernaturliga väsen, undantagandes "kyrko-
 grimmen".

Ordet "kyrkogrim" uttalas med kort "i".
 En mask, som man sommartid på-
 träffar under flapperstenar på åker-
 rensar samt i gräs och mossor på torra
 platser, benämnes "grimste". "Grim-
 sten" är synnerligen andriint och ger
 bett, som understundom äro svåra
 att läka.